

# Eenheid van de gelovigen

## Johannes 17.1-26

**Rev Dr Jos M. Strengholt**

*Heliopolis 2014*

In onze gebeden hier in de kerk bidden we vaak voor de andere kerken in Egypte, en niet alleen voor ons eigen soort christelijk geloof. We bidden voor de rooms-katholieken, de koptisch-orthodoxen en de presbyterianen, omdat we hen allemaal erkennen als volgelingen van onze Heere.

Maar hoe kunnen we in vredesnaam allemaal beweren dat we Jezus Christus volgen, en zelfs anderen als Zijn volgelingen erkennen, terwijl we toch zo diep verdeeld zijn?

### 1. De context van de oproep tot eenheid

In het gebed van Jezus in Johannes 17 bad Hij om de eenheid van hen die in Hem geloven — en dat zijn ook wij. In Zijn gebed komen we enkele belangrijke redenen tegen waarom deze eenheid zo belangrijk is.

Allereerst moeten zij die Jezus volgen één zijn omdat zij in de wereld zijn en omdat zij bescherming tegen de boze nodig hebben.

Jezus bad of God Zijn discipelen wilde beschermen tegen de aanvallen van de boze. De Bijbel is geen speculatief boek; hij bespreekt niet de oorsprong van het kwaad, maar is er heel zeker van dat er in deze wereld een macht van het kwaad is die zich verzet tegen de macht van God en eropuit is om ons te vernietigen.

Het is bemoedigend te weten dat God als een machtige soldaat over ons leven waakt en ons beschermt tegen de aanvallen van het kwaad. Hoe doet Hij dat? Wel, Jezus heeft voor ons gebeden — en Hij bidt nog steeds voor ons. Maar hoe beschermt Hij ons?

God gebruikt middelen om ons te beschermen, en de eenheid van christenen is een van de belangrijkste middelen die God gebruikt om ons te helpen te midden van de problemen waarmee wij in deze wereld te maken hebben.

De apostel Petrus schrijft in de brief die wij hebben gelezen over die moeilijkheden. Petrus wijst op de organische eenheid van alle christenen als een bron van troost. Wanneer we weten dat anderen lijden, zijn we minder verbaasd over ons eigen lijden.

En Petrus benadrukt dat wij om een bepaalde reden lijden — wij maken deel uit van de gemeenschap die aan Jezus Christus toebehoort. Zoals Hij geleden heeft, zo lijdt ook Zijn kerk. En wanneer wij dit samen doen, kunnen wij degenen helpen die wankelende knieën hebben.

Soms zijn wij zwak en hebben we de hulp van anderen nodig om verder door het leven te gaan en vast te houden aan ons geloof.

De eenheid van de kerk is daarom een soort verdedigingsmechanisme, omdat zij ons helpt om samen onze problemen het hoofd te bieden. Als ik een probleem heb, help jij mij. Als jij lijdt, zal ik naast je staan. Als de een struikelt, helpt de ander hem overeind.

Maar de eenheid van de kerk is niet alleen een verdedigingsmechanisme; Jezus noemt de eenheid van de kerk ook als een positieve kracht voor de zending van de kerk.

De wereld zal geloven dat Jezus door God gezonden is wanneer de volgelingen van Jezus één zijn. Eerder, in Johannes 13:35, had Jezus iets soortgelijks gezegd.

„Hierdoor zullen allen erkennen dat u Mijn discipelen bent, als u liefde onder elkaar hebt.”

Wanneer wij als volgelingen van Jezus één zijn, is de kerk een aantrekkelijk teken dat voor de volken wordt opgericht om gezien te worden en allen uit te nodigen om te geloven in Christus, Die door God gezonden is om alle mensen te redden. Als de plaats waar wij God vinden.

## **2. De basis van onze eenheid**

De reden waarom de eenheid van christenen zo'n grote uitwerking heeft, is dat zij rechtstreeks weerspiegelt Wie God is. Jezus bidt dat wij één zijn, zoals Hij en Zijn Vader één zijn.

De eenheid van de gelovigen heeft haar voorbeeld en haar oorsprong in de eenheid van de Heilige Drie-eenheid. De bron waaruit de eenheid van de kerk voortvloeit, is de innige eenheid van de drie Goddelijke Personen, tussen Wie wederzijdse liefde, vrede en vreugde bestaan.

De eenheid van de kerk wordt praktisch gesproken door onze Heere Jezus Christus tot stand gebracht. Hij heeft ons allen tot Zich getrokken en verbindt ons met elkaar.

Dit gebed van Jezus om eenheid werd aanvankelijk op een wonderlijke manier vervuld. De apostelen waren één. Ze hadden soms hun wrijvingen en meningsverschillen, zoals eerlijk wordt beschreven in hun brieven. Maar ze waren in staat hun eenheid rondom Jezus Christus te bewaren.

Maar wanneer we kijken naar de toestand van de kerk vandaag, zou dit gebed van Jezus ons diep moeten laten nadenken en ons achter de oren moeten doen krabben. Wat hebben wij in vredesnaam gedaan, en wat kunnen wij doen? Als wij ons samen meer aan de apostolische leer hadden gehouden, hadden we dan onze verderfelijke verdeeldheid niet kunnen voorkomen?

Cyprianus van Carthago zei in de derde eeuw:

Het moge duidelijk zijn hoe zwaar iemand zondigt die de eenheid en vrede verbreekt, aangezien zelfs de Heere Zelf hierom heeft gebeden. [...] Tweedracht kan het Koninkrijk van God niet binnengaan.

## **3. Het karakter van de eenheid**

Ik heb enkele Bijbelcommentaren over het gebed van Jezus om onze eenheid gebruikt, en ik vond het bijna vermakelijk om te zien hoe protestantse commentaren er vaak de nadruk op leggen dat deze eenheid niet gaat over eenheid van denominaties.

De eenheid waarvoor Jezus bidt, „is meer dan het gezamenlijk lid zijn van één kerkelijke organisatie”, zo las ik steeds weer. Proberen we daarmee te suggereren dat onze kerkelijke verdeeldheid niet zo erg is als zij werkelijk is?

Ik ben het ermee eens dat Jezus meer bedoelde dan het gezamenlijk lid zijn van één kerkelijke organisatie, maar dat betekent niet dat Hij minder bedoelde. Het is veel beter om toe te geven dat wij als kerken er een puinhoop van hebben gemaakt.

Onze verdeeldheid als kerken is een zonde. Jezus wilde dat wij één zouden zijn, en dat zijn we niet. De enige manier waarop wij onze handen in onschuld kunnen wassen, is door te doen alsof alle denominaties naast de onze niet werkelijk deel uitmaken van het lichaam van Christus. Maar zodra we erkennen dat zij deel uitmaken van het lichaam van Christus, hoe kunnen wij als kerken dan zo verdeeld zijn en soms zelfs tegen elkaar in werken?

Ik las in een commentaar van William Hendriksen, *John*, p. 357:

Jezus vroeg niet dat op een dag alle denominaties één grote denominatie zouden worden, hoe voortreffelijk kerkelijke eenheid ook kan zijn wanneer die bereikt kan worden zonder enig fundamenteel beginsel op te offeren.

Is dat waar? Is kerkelijke vereniging minder belangrijk dan onze 'fundamentele beginselen'? Zou kerkelijke eenheid niet juist als een van de belangrijkste fundamentele beginselen zelf moeten worden gezien?

Dezelfde auteur schreef:

Gelovigen moeten altijd verlangen naar vrede, maar nooit naar vrede ten koste van de waarheid, want 'eenheid' die door een dergelijk offer is verkregen, verdient die naam niet.

Daar valt moeilijk tegenin te brengen, maar tegelijkertijd: hoe zeker zijn wij van onze eigen waarheid? En zijn de relatief kleine verschillen wel belangrijk genoeg om ons van elkaar gescheiden te houden?

Toen ik 26 jaar geleden in Egypte kwam wonen, kwam ik hier met sterke evangelisch-protestantse overtuigingen. Voor mij was mijn eigen soort kerk de ware uitdrukking van het christelijk geloof. Nu, wat wijzer en veel ouder, heb ik die exclusiviteit opgegeven. Wanneer ik mijn koptisch-orthodoxe of rooms-katholieke broeders en zusters ontmoet, ontmoet ik medegelovigen. Hoe kunnen wij ons christelijk leven los van elkaar leiden en elkaar afwijzen?

De eenheid tussen Jezus en God was een eenheid van wederzijdse liefde en gehoorzaamheid. Toen Jezus bad om onze eenheid, bad Hij om een eenheid van liefde: een eenheid waarin mannen en vrouwen elkaar liefhebben omdat zij Hem liefhebben en omdat zij deze liefde binnen de Drie-eenheid zien.

U en ik hebben misschien niet veel invloed op de grote verdeeldheid binnen de kerken. Maar wij hebben allemaal een verantwoordelijkheid in onze eigen omgeving.

Het is onze persoonlijke taak om de eenheid van liefde te laten zien, met elkaar en met onze medechristenen. Dat is ten minste een gedeeltelijk antwoord op het gebed van Christus.

Maar helaas lijkt het voor ons natuurlijker om verdeeld te zijn dan om verenigd te zijn. Het is menselijker voor ons om uit elkaar te gaan dan om bij elkaar te komen.

Cyrrillus van Alexandrië wijst ons in zijn commentaar op het Evangelie naar Johannes de weg:

Christus wil dat de discipelen in eenheid bewaard worden door eensgezindheid en eenheid van wil [...] in de wet van vrede en liefde voor elkaar.

Het is niet vanzelfsprekend dat wij één zijn en elkaar liefhebben. Het vraagt onze wil en het werk van Gods Geest in ons. Van nature scheppen wij allerlei obstakels, omdat wij verschillend zijn, met verschillende culturen, opvattingen en levensstijlen. Als kerken zijn we er zelfs in geslaagd verschillende theologieën te ontwikkelen.

Wij moeten de wil hebben om elkaar lief te hebben; we moeten daartoe besluiten. Liefde is het cement dat onze gemeenschap bijeenhoudt. Die band van vrede, wederzijds respect, vriendelijkheid en zorg voor elkaar hebben wij allemaal zo hard nodig — en juist dat is overtuigend voor een wereld die onder verdeeldheid lijdt.

De eenheid van de kerk betekent overigens niet dat wij hetzelfde moeten zijn. Jezus bidt niet dat wij allemaal dezelfde producten op een lopende band worden. Onze eenheid is een eenheid in verscheidenheid. Zoals God Drie-enig is: Vader, Zoon en Heilige Geest; Zij zijn niet hetzelfde, maar Zij zijn één.

De christelijke visie op de Drie-eenheid is belangrijk voor ons, zowel persoonlijk als voor de kerk en voor onze samenlevingen. Zij leert ons dat echte eenheid geen volkomen gelijkvormigheid nodig heeft. In de kerk verlangen wij ernaar één te zijn, maar we verwachten niet dat anderen worden zoals wij.

Probeer ook niet iemand anders te worden. Wees jezelf. Wees de unieke persoon die je bent. Dat is je beste bijdrage aan deze wereld en aan onze kerk. Schaam je niet omdat je anders bent. Dat is juist mooi, zoals er ook binnen God verscheidenheid is. Dat maakt jou sterker — en het maakt de gemeenschap sterker.

Maar dat gezegd hebbend, moeten we erkennen dat wij overal worstelen met verdeeldheid. Als christenen weten wij maar al te goed hoe we tegen elkaar ten strijde kunnen trekken. In onze gezinnen voeren we soms kleine oorlogen.

En dat zou ons niet moeten verbazen; zelfs het Nieuwe Testament staat vol voorbeelden van volgelingen van Jezus die moeite hadden om de eenheid te bewaren. We lezen over facties, groepen en onderlinge meningsverschillen. We zien hoe Joodse volgelingen van Jezus weigerden samen te eten met heidense volgelingen van onze Heere.

Christenen zullen hun kerken nooit allemaal op dezelfde manier kunnen organiseren. Ze zullen God nooit allemaal op dezelfde manier aanbidden. Ze zullen nooit allemaal precies hetzelfde geloven. Maar christelijke eenheid overstijgt al deze verschillen en verbindt mensen met elkaar in liefde.

Onze inspanningen om steeds opnieuw bij elkaar te komen, met elkaar te spreken en elkaar niet op te geven, laten zien dat wij de noodzaak van verzoening begrijpen. Het laat zien dat wij ernaar verlangen onze Heere te volgen. Het laat zien dat wij het welzijn van onze gemeenschappen zoeken. Dat is ons concrete antwoord op het gebed van Jezus om eenheid.

En zelfs dat is aantrekkelijk voor de mensen om ons heen. Hoe gaan wij om met conflicten? Hoe onderhouden wij relaties wanneer die onder spanning staan? Hoe oefenen wij eenheid terwijl wij zo verschillend zijn?

Wanneer liefde en een serieuze inzet om één gemeenschap te zijn hoog worden gehouden, zullen we meestal in staat zijn onze verschillen op te lossen. Verschillen kunnen pijnlijk zijn, maar de pijn kan worden overwonnen. En wanneer we die problemen overwinnen, treden we werkelijk in de voetstappen van onze Heere, Die gekomen is om God en de mens met elkaar in gemeenschap te brengen en om mannen en vrouwen samen te brengen in het ene lichaam van onze Heere.

## **Conclusie**

In het vieren van het Heilig Avondmaal brengen wij onze eenheid tot uitdrukking door van hetzelfde brood te eten en uit de ene beker te drinken. Door ons op Jezus Christus te richten en samen te knielen, onderstrepen wij dat wij één en gelijk zijn voor God en voor elkaar.

En dit doen wij met alle christenen, in alle landen en in alle denominaties. Laten wij deze eenheid in Christus tot uitdrukking brengen in liefde en door te zoeken naar een meer zichtbare eenheid. Hoe zouden wij minder kunnen doen, aangezien wij allen met onze Heere verbonden zijn en één familie van God vormen?

**+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.**